

بررسی ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری - مامایی و پیراپزشکی لنگرود

* یاسمن یعقوبی^۱، فرخ قلی پور مقدم^۱

^۱ گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی - پیراپزشکی لنگرود، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۱/۶/۲۹

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۴/۱۸

چکیده

مقدمه: تدریس عبارت است از تعامل یا رفتار متقابل معلم و شاگرد، براساس طراحی منظم و هدفدار معلم برای ایجاد تغییر در رفتار فراگیران. منظور از اثربخشی بررسی میزان مؤثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است. این مطالعه با هدف تعیین ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان انجام شده است.

روش‌ها: این پژوهش به صورت توصیفی - مقطعی بر روی ۲۱۰ دانشجوی رشته‌های پرستاری، مامایی، اتاق عمل (کارشناسی ناپیوسته و پیوسته)، هوشبری (کارشناسی ناپیوسته و پیوسته)، رادیولوژی و علوم آزمایشگاهی انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای شامل خصوصیات دموگرافیک دانشجویان و مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثربخش در چهار حیطه دانش پژوهی، روش تدریس، قدرت ایجاد ارتباط و شخصیت فردی بود. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار SPSS و آمار توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های این تحقیق نشان داد که از نظر دانشجویان عوامل موثر بر اثربخشی تدریس اساتید، به ترتیب اولویت درحیطه روش تدریس، آماده‌سازی کلاس برای بحث، تفکر و مباحثه در کلاس (۵۰ درصد)، در حیطه دانش پژوهی، تسلط و آگاهی به موضوع تدریس (۵۰ درصد)، در حیطه قدرت ارتباط با دانشجو ایجاد مشارکت دانشجو در مباحث (۶۱ درصد) درحیطه خصوصیات فردی بیان شیوا و ساده (۴۶ درصد) می‌باشند.

نتیجه‌گیری: قدرت برقراری ارتباط مدرس از دیدگاه دانشجویان مورد پژوهش بیشترین تأثیر را در اثربخشی تدریس دارد که می‌توان با توجه بیشتر به آن در کنار سایر حیطه‌ها مانند استفاده از روش‌های تدریس مناسب، تقویت شخصیت فردی و دانش پژوهی به تدریس اثر بخش و در نهایت بهبود کیفیت آموزشی دست یافت.

کلید واژه: تدریس، اثربخش، دانشجوی پرستاری

مقدمه

هنگامی که سخن از آموزش و پرورش یا آموزش عالی به میان می‌آید، مفاهیمی همچون معلم و به ویژه تدریس به مراتب بیشتر از سایر متغیرهای مربوط نمایان می‌شوند، تا آنجا که حتی عده‌ای تدریس را مترادف با آموزش و پرورش تلقی کرده‌اند. (۳)

تدریس یک جریان ۵ مرحله‌ای بنیادی می‌باشد که شامل آمادگی: (میزان تسلط معلم به مطالب، روش تدریس، ترتیب ارائه مطالب که برای کلاس از قبل تعیین کرده است)، ارائه مطالب: (از قبل مطالب آماده و محتوای درس از چند روش نمایش، اجرا کردن، سخنرانی، کنفرانس یک روش را انتخاب کرده و به دانشجو ارائه داده می‌شود) کاربرد: (دانشجو مطالب را یاد گرفته و به معلم و کلاس درس ارائه می‌دهد معلم نواقص را رفع می‌کند). ملاک: (دانشجو مهارت فنی و ذهنی

مأموریت یک دانشگاه در آموزش، پژوهش و خدمات اجتماعی خلاصه می‌شود. این مأموریت در ارتباط تنگاتنگی با سه ویژگی دانش است: به طور کلی کسب دانش از طریق پژوهش، اشاعه آن از راه آموزش و اجرای آن به وسیله خدمات اجتماعی صورت می‌پذیرد. فرهنگ غالب در دانشگاه‌های معتبر جهان، به سوی پژوهش سوق داده شده است. (۱) در این میان، پژوهش و انتشارات از جایگاه ویژه‌ای در استخدام و ارتقاء برخوردارند، اما نقش و توجه به آموزش در ارزیابی فعالیت‌های علمی کم رنگ شده است. به بیان دیگر، میزان اثربخشی و بهره‌وری هیأت علمی، بیشتر با میزان فعالیت‌های تحقیقاتی و آثار منتشر شده آنان انداز گیری می‌شود. نتیجه این سیاست، کم توجهی به آموزش و مخاطبان اصلی آن، یعنی دانشجویان بوده است. (۲)

نویسنده مسئول: یاسمن یعقوبی - لنگرود - دانشکده پرستاری و مامایی - دانشگاه علوم پزشکی گیلان
yasamanyaghobi@yahoo.com

درس را یاد می‌گیرد زمانی این کار اعتبار دارد که دانشجو چند بار مورد آزمایش قرار گیرد و به رفع معضلات آموزشی کمک می‌نماید. ارزشیابی: ارزشیابی رسمی و نهایی در این مرحله می‌خواهیم بررسی کنیم که دانشجو تا چه حد مطالب را یاد گرفته؟ نقاط ضعف کجاست؟ به تقویت پرداخته می‌شود که عامل انگیزشی است. (۴)

در جریان روش تدریس باید هوشمندانه از میان راه‌های گوناگون بهترین راه انتخاب شود که با توجه به زمان و مکان و شرایط آموزش باشد. زیرا بهترین روش تدریس را خود مدرس رقم می‌زند. (۵)

اثربخشی (effectiveness) عبارت است از بررسی میزان مؤثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده. به عبارتی ساده‌تر در یک مطالعه اثربخشی، میزان تحقق اهداف اندازه‌گیری می‌شود. اما به نظر می‌رسد برای تعریف مفهوم اثربخشی می‌بایست گامی فراتر نهاد، به این معنا که اثربخشی هنگامی در یک دوره آموزش حاصل خواهد شد که اولاً نیازهای آموزشی به روشنی تشخیص داده شود. ثانیاً برنامه مناسبی برای برطرف ساختن نیازها طراحی شود. ثالثاً برنامه طراحی شده به درستی اجرا گردد و رابعاً ارزیابی مناسبی از فرایند آموزش و در نهایت دستیابی به اهداف انجام شود. (۶)

تدریس اثربخش باید منظم و برانگیزاننده باشد و موجب علاقه‌مندی دانشجویان شود. (۷) حیطه ای مهارتی که اثربخشی کار یک مدرس میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش در دانشگاه را تعیین می‌کنند عبارتند از: الف - صلاحیت و توانایی فنی علم و مهارت در درس مورد آموزش، ب- صلاحیت و توانایی حرفه‌ای آگاهی از برنامه‌ریزی، ارائه و ارزیابی آموزشی، ج- صلاحیت شخصی، ویژگی‌های شخصی و رفتاری مؤثر در فرایند تعلیم و تربیت. (۸)

تحقیق در مورد میزان به کارگیری معیارهای تدریس اثربخش در دانشگاه، پیش از هر چیز در یافتن کمبودها و جبران نواقص آموزشی مؤثر است؛ چرا که این امر تصویری نسبتاً جامع از کیفیت آموزشی دانشگاه ارائه می‌دهد و منجر به تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف موجود در کیفیت تدریس استادان خواهد شد. به دنبال این امر دانشگاه باید در برنامه‌ریزی دوره‌های آموزش ضمن خدمت نیز مؤثرتر عمل کند و نیازهای واقعی استادان را در این زمینه، به گونه‌ی مطلوبی پیش بینی و برآورده سازد. (۵)

ارزیابی آموزش فرآیندی است که با هدف تعیین اثربخشی

آموزش صورت می‌پذیرد. نکته مهم و اساسی در مورد اثربخشی آموزشی آن است که قبل از آن که درصدد بررسی نحوه اندازه‌گیری اهداف باشیم، می‌بایست در پی انجام صحیح فرایند آموزش و اطمینان از تحقق آن در هر مرحله از این فرایند باشیم. با مطالعه تاریخچه کیفیت در می‌یابیم که در گذشته‌ای نه چندان دور، تولیدکنندگان برای اطمینان از کیفیت به بازرسی محصول نهایی توجه داشتند و در واقع بازرسی زمانی انجام می‌شد که محصول تولیدشده بود و فرصتی برای رفع خطاهای احتمالی وجود نداشت درحالی که با طرح موضوع تضمین کیفیت بحث ایجاد کیفیت و اطمینان از وجود آن طی مراحل مختلف تولید مطرح گردید. (۹)

در مورد اثربخشی آموزشی نیز دقیقاً وضع به همین گونه است. بدین معنا که اندازه‌گیری اثربخشی به صورت مطلق و در پایان یک دوره آموزشی رویکرد کاملی نیست. اثربخشی و کیفیت آموزش، می‌بایست در طول فرایند آموزش ایجاد و بررسی گردد و در پایان فرایند آموزشی برای اطمینان از صحت اقدامات انجام شده و تحقق اهداف تعیین شده مورد بررسی و اندازه‌گیری قرار گیرد. هدف و ضرورت اثربخشی باتوجه به گسترش برنامه‌ها و مراکز آموزشی وزارت نیرو که مستلزم صرف منابع انسانی، مالی و مادی فراوانی است که تامین این منابع موجب حساسیت بیشتر مدیران و شرکت کنندگان در دوره‌ها نسبت به آموزش شده است. بررسی میزان اثربخشی دوره‌ها و ارائه بازخورد اطلاعاتی به افراد پاسخی منطقی به این حساسیت است (آموزش اثربخش چیست؟). (۱۰)

تحقیقات انجام شده در این زمینه، بیشتر بر ارزیابی دانشجویان از تدریس و توانایی این شاخص‌ها در ارزیابی اثربخشی، تکیه دارند. بازخوردهای دانشجویان، اطلاعات ویژه‌ای را در اختیار مدرس قرار می‌دهد که وی می‌تواند در بهبود کیفیت عملکرد و اثربخشی خود از آن‌ها بهره‌گیری کند. مدرس پس از دریافت بازخوردها، نقاط ضعف خود را به تدریج برطرف می‌کند و اثربخشی خود را افزایش می‌دهد. این فرآیند ماهیتی ارزشمند دارد و نشان دهنده همکاری نزدیک دانشجویان و مدرس است و هر دو باید به آن به مثابه تعامل و محرکی برای بهبود کیفیت آموزش بنگرند. (۱۱)

اثربخشی اعضای هیأت علمی در کلاس درس ابعاد مختلفی را در بر می‌گیرد، که موارد زیر از آن جمله‌اند: احترام به دانشجو، توانایی در به چالش کشیدن دانشجویان و تحریک ذهن آنان، سازمان‌دهی درس، مهارت‌های سخنرانی و ارائه مطالب به نحو مناسب. Brown و همکاران وی معتقدند که سازماندهی کلاس

($F=0.079$) بخش اول پرسشنامه به منظور بررسی خصوصیات دانشجویان (شامل سن، جنس، رشته تحصیلی، مقطع و سوابق تحصیلی) و بخش دوم به منظور تعیین مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان در چهار جنبه دانش پژوهی (۴ ویژگی)، روش تدریس (۵ ویژگی)، قدرت ایجاد ارتباط (۵ ویژگی) و شخصیت فردی (۹ ویژگی) طراحی گردیده بود. از دانشجویان خواسته شد تا ویژگی‌های هر حیطة را به ترتیب اولویت مشخص نمایند. اثربخش‌ترین مشخصه اولین مشخصه بود که امتیاز ۱ به آن تعلق می‌گرفت و اولویت‌های بعدی به ترتیب امتیاز ۲ و ۳ می‌گرفتند. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار از طریق SPSS.Ver.16 و آزمون مجذور کای، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از مجموع کل دانشجویان شرکت کننده در پژوهش ۶۸ درصد مونث بودند و میانگین سنی آن‌ها $21/32 \pm 1/53$ سال بود. یافته‌های این تحقیق نشان داد که از نظر دانشجویان در حیطة روش تدریس، آماده‌سازی کلاس برای بحث، تفکر و مباحثه در کلاس (۵۰ درصد)، سازمان‌دهی و توالی مطالب (۴۹ درصد) و برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو (۳۴ درصد) به ترتیب در اولویت اول، دوم و سوم قرار دارند. در حیطة دانش پژوهی، تسلط و آگاهی به موضوع تدریس (۵۰ درصد)، ارائه مطالب جدید (۳۷ درصد) و سابقه تدریس (۳۳ درصد) را نیز به عنوان شاخص‌ترین ویژگی تدریس اثربخش در اولویت اول، دوم و سوم مد نظر قرار دادند.

دانشجویان در حیطة قدرت ارتباط با دانشجو ایجاد مشارکت دانشجو در مباحث (۶۱ درصد)، عدالت در ارزشیابی (۵۱ درصد) و تسلط بر موضوع (۵۰ درصد) را به ترتیب از مهم‌ترین ویژگی‌های تدریس اثربخش در نظر گرفتند. در حیطة خصوصیات فردی نیز بیان شیوا و ساده (۴۶ درصد)، علاقمندی به تدریس (۴۲ درصد) و آراستگی ظاهر (۳۳ درصد) را به ترتیب از مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد برای انجام تدریس اثربخش عنوان نمودند.

درس، ارائه مناسب مطالب، تعامل، تکالیف، رعایت انصاف در امتحان و احساس موفقیت دانشجویان، از جمله موضوعاتی هستند که باید در اثربخشی آموزش و ارزیابی آن مورد عنایت قرار گیرند. (۱۲)

تربیت نیروی انسانی کارآمد و مؤثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه‌ها محسوب می‌شود. توجه به تربیت دانشجویان از نظر علمی، پژوهشی و فرهنگی اهمیت بسیاری داشته و نیازمند برنامه‌ریزی صحیح برای دستیابی به این هدف مهم می‌باشد. یکی از مشکلاتی که در آموزش دانشگاه‌ها مشاهده می‌شود نداشتن شاخص‌های تدریس اثر بخش است که می‌توان با نظرخواهی از دانشجویان برخی از این شاخص‌ها را تعیین نمود. (۱۳)

شناخت نظرات دانشجویان در مورد ویژگی‌های تدریس اثربخش می‌تواند برنامه‌ریزان را با نقاط قوت و ضعف آن‌ها در دانشگاه آشنا و امکان اصلاح و بهبود کیفیت آن را فراهم نماید. باتوجه به اینکه تاکنون پژوهشی در رابطه با ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان در محیط مورد پژوهش که دانشجویان پرستاری، مامایی و پیراپزشکی در آن مشغول به تحصیل هستند و پس از فارغ‌التحصیلی در نظام سلامت جامعه نقش مهمی را ایفا خواهند نمود، انجام نشده است و باتوجه به اهمیت موضوع بخصوص تأثیر آن بر کیفیت یادگیری دانشجویان و ارتباط حساس آن با عرصه‌های فعالیت آنان، این مطالعه انجام شد، تا بتوان براساس نتایج تحقیق کیفیت تدریس را در این مرکز آموزشی ارتقاء داد.

روش‌ها

این پژوهش به صورت توصیفی - مقطعی در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۰-۸۹ به منظور تعیین مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری - مامایی و پیراپزشکی لنگرود انجام گرفت. در این مطالعه ۲۱۰ دانشجو که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند، نمونه‌های پژوهش را تشکیل دادند. این دانشجویان در رشته‌های پرستاری، مامایی، کارشناسی ناپیوسته و پیوسته اتاق عمل، کارشناسی ناپیوسته و پیوسته هوشبری، رادیولوژی و علوم آزمایشگاهی مشغول به تحصیل بودند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای بود که توسط عسگری و همکاران (۱۳۸۴) در دانشگاه علوم پزشکی گیلان مورد استفاده قرار گرفته بود که پس از ایجاد تغییراتی جزئی در محتوی آن با استفاده از مقالات و منابع علمی و استفاده از نظرات متخصصان روایی محتوا مورد بررسی قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از آزمون مجدد تایید شد.

جدول ۱: دیدگاه دانشجویان به در رابطه با شاخص‌های تدریس اثربخش

حیطه	سوالات	اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
خصوصیات فردی	قاطعیت و اعتماد به نفس بالا	۲۴	۱۲	۳۶	۱۸	۴۲	۲۱
	انتقاد پذیری	۳۰	۱۵	۶۴	۳۲	۷۶	۳۸
	شادابی و شوخ طبعی	۹۲	۴۶	۵۴	۲۷	۳۸	۱۹
	شیوایی و سادگی کلام	۶۶	۳۳	۸۴	۴۲	۳۴	۱۷
	آراستگی ظاهر	۵۸	۲۹	۶۴	۳۲	۲۸	۱۴
	رعایت اخلاق و رفتارهای مورد پسند اجتماع	۴۸	۲۴	۲۴	۱۲	۳۶	۱۸
	احترام به دانشجو	۸۴	۴۲	۷۲	۳۶	۲۴	۱۲
	علاقمندی به تدریس	۷۲	۳۶	۸۶	۴۳	۳۴	۱۷
	وقت شناسی	۱۰۰	۵۰	۶۰	۳۰	۲۴	۱۲
	تفکر و مباحثه در کلاس	۴۸	۲۴	۵۲	۲۶	۸۲	۴۱
روش تدریس	استفاده از وسایل کمک آموزشی	۹۸	۴۹	۳۲	۱۶	۲۸	۱۴
	نظم و سازماندهی مطالب	۵۴	۲۷	۸۸	۴۴	۵۴	۲۷
	انتقال واضح مطالب	۶۸	۳۴	۲۶	۱۳	۳۴	۱۷
	برقراری ارتباط بین درس و شغل آینده دانشجو	۶۶	۳۳	۴۲	۲۱	۸۶	۴۳
	سابقه تدریس	۷۴	۳۷	۶۴	۳۲	۳۸	۱۹
	ارائه مطالب جدید	۱۰۰	۵۰	۲۴	۱۲	۳۲	۱۶
	تسلط بر موضوع	۱۲۲	۶۱	۲۲	۱۱	۳۴	۱۷
	مشارکت دانشجو در بحث	۶۴	۳۲	۴۸	۲۴	۷۲	۳۶
	رفع اشکال در صورت نیاز	۴۶	۲۳	۲۸	۱۴	۳۴	۱۷
	دسترسی به استاد در خارج از کلاس	۱۰۲	۵۱	۵۴	۲۷	۴۴	۲۲
دانش پژوهی	عدالت در ارزشیابی	۳۸	۱۹	۶۸	۳۴	۲۲	۱۱
	ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو						
قدرت ارتباط با دانشجو	مشارکت دانشجو در بحث	۱۲۲	۶۱	۲۲	۱۱	۳۴	۱۷
	رفع اشکال در صورت نیاز	۶۴	۳۲	۴۸	۲۴	۷۲	۳۶
	دسترسی به استاد در خارج از کلاس	۴۶	۲۳	۲۸	۱۴	۳۴	۱۷
	عدالت در ارزشیابی	۱۰۲	۵۱	۵۴	۲۷	۴۴	۲۲
	ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجو	۳۸	۱۹	۶۸	۳۴	۲۲	۱۱

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های پژوهش حاضر که به بررسی ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان می‌پردازد، نشان می‌دهد که اولویت‌های حیطه‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان به ترتیب حیطه‌های قدرت ارتباط، دانش پژوهی و روش تدریس، خصوصیات فردی استاد در اولویت می‌باشند. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که از نظر دانشجویان در حیطه روش تدریس، آماده سازی کلاس برای بحث، تفکر و مباحثه در اولویت اول قرار دارد و مهم‌ترین ویژگی تدریس اثربخش است. یافته‌های پژوهش عسگری نیز در دانشگاه علوم پزشکی گیلان (دانشکده پرستاری، مامایی و بهداشت) نشان داد که اولویت‌های حیطه‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان حیطه‌های قدرت ارتباط، روش تدریس، شخصیت فردی و دانش پژوهی در اولویت می‌باشند. (۱۱)

در این رابطه یافته‌های پژوهش ظهورنیز باتایید یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که از دیدگاه دانشجویان مهم‌ترین

جنبه‌های تدریس اثربخش به ترتیب روش تدریس، قدرت ارتباط، دانش پژوهی و شخصیت فردی می‌باشند. (۵)

در حیطه دانش پژوهی، تسلط و آگاهی به موضوع تدریس نیز به عنوان شاخص ترین ویژگی تدریس اثربخش در اولویت اول مد نظر قرار دارد. نتایج پژوهش آراسته نشان می‌دهد که چهار عامل: ارائه درس، سازمان دهی، ارزیابی و مهارت‌های تخصصی بر آموزش اثربخش تأثیر می‌گذارند. (۶) شایسته فرد و همکاران در تحقیق خود داشتن اطلاعات جدید و سوابق آموزشی را در حیطه دانش پژوهی مهم‌ترین ویژگی تدریس اثربخش مطرح نموده‌اند. (۱۴)

دانشجویان در حیطه قدرت ارتباط با دانشجو، ایجاد مشارکت دانشجو در مباحث را مهم‌ترین ویژگی تدریس اثربخش در نظر گرفتند. باتوجه به این‌که در حیطه قدرت ارتباطی بالاترین اولویت را دانشجویان، مشارکت در بحث و عدالت در ارزشیابی عنوان نموده اند، می‌توان چنین بیان نمود که تنها با داشتن اطلاعات جدید و به روز و حضور به موقع در کلاس نمی‌توان در امر تدریس و انتقال مفاهیم کاملاً موفق بود بلکه با برقراری

اساتید با سابقه بالا در امر تدریس می‌تواند اثربخشی تدریس را در دانشگاه‌ها ارتقاء بخشد. (۱۴) عسکری نیز در تحقیق خود به نتیجه مشابه دست یافته بود. (۱۱) صالحی و همکاران هم در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های ارتباطی در اثربخشی تدریس تأثیر بیشتری نسبت به سایر متغیرها دارد. (۱۳)

دقت در نظرات دانشجویان در پژوهش حاضر نشان داد که مشارکت در مباحث و عدالت در ارزشیابی بالاترین اولویت را دارند. به نظر می‌رسد ارائه طرح درس و تعیین جدول زمانبندی به همراه توضیحات لازم در مورد درس و بیان نحوه ارزشیابی می‌تواند دانشجو را به مشارکت فعالانه در کلاس درس و آمادگی برای نحوه ارزشیابی راهنمایی و تشویق نماید. با توجه به نتایج توصیه می‌شود برای بهبود کیفیت تدریس، ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان مورد توجه قرار گرفته و براساس آن به تدوین فرم‌های عینی و معتبر ارزشیابی پرداخته تا هدف نهایی ارزشیابی که ارتقا کیفیت آموزشی است، تسهیل گردد.

یک ارتباط خوب در کنار سایر حیطه‌ها، اثر بخشی امر تدریس را می‌توان صد چندان نمود. (۱۶، ۱۵) وکیلی و همکاران نیز در پژوهش خود نشان دادند که در دسترس بودن استاد، حضور به موقع استاد در کلاس، تسلط علمی استاد، ارزیابی و نظارت، پاسخ‌گویی به سؤالات فراگیران، طرح سؤال در هر جلسه و شیوایی بیان مهم‌ترین ویژگی‌های یک مدرس خوب می‌باشند. (۱۷)

درحیطه خصوصیات فردی استاد نیز دانشجویان بیان شیوا و ساده را مهم‌ترین ویژگی یک استاد برای انجام تدریس اثربخش عنوان نمودند. وهابی و همکاران در بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب علاقه به استاد، احترام به دانشجو و ارتباط بین فردی را از مهم‌ترین ویژگی‌ها در اثربخشی تدریس توسط یک استاد خوب عنوان نمودند. (۱۶) در پژوهش حاضر حیطه قدرت ارتباط از نظر دانشجویان نسبت به سایر حیطه‌ها در اولویت می‌باشد. پژوهش‌های دیگری نیز این مسئله را عنوان نموده‌اند که به نظر می‌رسد آنچه که در درجه اول در موفقیت در امر تدریس مؤثر است میزان مهارت استاد در برقراری ارتباط خوب با دانشجو می‌باشد. در این رابطه توجه به این مهارت و تقویت آن در اساتید و بهره‌گیری از

References

- 1- Saif A. [Modern educational psychology: psychology of learning and teaching]. Tehran: Douran; 2007. [Persian]
- 2- Shabani H. [Instructional skills- Methods and Techniques of Teaching]. 6thed. Tehran: Samt; 2010. [Persian]
- 3- Joyce Bruce, et al. [Patterns of teaching. Behrangi M]. Tehran: Kamal Tarbiyat. 2010. [Persian]
- 4- Ghoorchian NQ. [Textbook of development model based on training methods]. Tehran: Farashenakhti, 2009. [Persian]
- 5- Zohour A, Eslami Nejad T. [Indicator of teaching effectiveness from the perspective of Kerman University of Medical Sciences]. Payesh 2003; 1(4): 5-13. [Persian]
- 6- Arasteh HR, Mahmoudi Rad M. [Effective teaching : an approach based on evaluation instruction by students]. Koomesh 2004; 5(2): 1-8. [Persian].
- 7- Miller DR, Miller MF. [Instructions for college teaching]. Miri V translation. 2thed. Tehran: Samt; 2004. [Persian]
- 8- Safavid A. [General methods and techniques of teaching]. Tehran: Mahyar; 2008. [Persian]
- 9- Ghoorchian N. [Details of teaching methods]. Tehran: Panha; 2009. [Persian]
- 10- Delaram M. [Clinical education from the viewpoints of nursing and midwifery students in Shahre-e-Kord University of Medical Sciences]. IJME 2006; 6 (2): 15-21.
- 11- Asgari F, Mahjoub H. [Comparative characteristics of effective teaching from the perspective of teachers and students of Guilan University of Medical Sciences]. IJME 2010; 7 (1). 33-26. [persian]

- 12- Dyvangahy M. [Effective teaching in higher education]. Brown G, Atkinso M (Authors). Chalus: Islamic Azad University of Chalus and Noushahr; 2003. [Persian]
- 13-Salehi SH, Hassan Zahrayi R, Ghazavi Z, Amini P, Ziaei SH. [The characteristics of effective clinical teachers as perceived by nursing faculty and students]. IJME 2004; 4 (1): 43-37. [persian]
- 14-Shayesteh Fard S, Hoshiyari M, Khazani H. [Comparison indices from the viewpoint of effective teaching teacher and students of Ahvaz University of Medical Sciences]. IJME 2003; 10: 42. [Persian]
- 15-Ghaderi R, Dastjerdi R. [Teachers' and students' viewpoints about the characteristics of effective teaching Birjand University of Medical Sciences] . Journal of Medical Education 2005; 7 (2): 43-37. [persian]
- 16-Vahabi A, Sayadi M, Shahsavari S, Khadem Erfan MB, Veisi A, Pouladi A. [Study of characteristics of good teacher from the viewpoint of Kurdistan University of Medical Science]. 8th Congress on Medical Education. Kerman: Kerman University of Medical Sciences 2006:175-6. [persian]
- 17-Vakili MM, Nourian A, Mosavi Nasab SN. [Study of characteristics a good teacher from perspective of teachers and students of Zanjan University of Medical Science]. Journal of Zanjan Medical Education Development Center 2008; 24: 18-27. [persian]

Characteristics of Effective Teaching from the Perspective of Nursing, Midwifery and Paramedical Students of Langerood Faculty

Gholipour Moghaddam F¹, Yaghoobi Y¹

¹Department of Nursing and Midwifery – Langerood Faculty Guilan University of Medical Sciences, Iran

Received: 2012/7/8

Accepted: 2012/9/19

Abstract

Introduction: Teaching is the interaction between teacher and student, based on a systematic and purposeful program designed by teachers to change students behavior. Effectiveness means evaluation of efficiency of measures taken in order to achieve the predetermined goals. This study was carried out to determine the characteristics of effective teaching from the perspective of students.

Methods: This descriptive- cross sectional study was conducted on 210 students of nursing, midwifery, operating room (master batch and continuous), Anesthesiology (master batch and continuous), radiology and laboratory sciences. For gathering data a questionnaire including demographic characteristics of students and the most effective teaching indicators in four areas of scholarship, teaching, communication ability and personal character was used. Collected data were analysed using SPSS software and descriptive and inferential statistics (chi-square test) .

Results: The results based on students view points showed that factors influencing the effectiveness of teaching students including: in teaching methodology area preparing students for discussion , reflection and discussion in class (50%), having knowledge and mastery on teaching subject (50%), in the field of strength relationship with student, the students' participation in discussions (61%), and eloquent expression of basic characteristics of area (46%), respectively.

Conclusion: From students perspective, strength relationship between teacher and student has the greatest impact on teaching effectiveness, so by concentrating more as well as using appropriate teaching methods, strengthening personal character and scholarship it is possible to achieve, teaching effectiveness and improve quality of education.

Keywords: teaching, effective, student, medical sciences

Corresponding author: Yaghoobi Y, Ms of Nursing ,Guilan University of Medical Sciences ,Iran.
yasamanyaghobi@yahoo.com